

Kokous 27.1.2020

Aika: ma 27.1.2020 klo 12-15

Paikka: nh. Väinämöinen (opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10)

Osallistujat:

- Opetusneuvos Jukka Haapamäki (puheenjohtaja), opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetusneuvos Matti Kajaste, opetus- ja kulttuuriministeriö ESTE
- Tutkimuksen kehittämispäällikkö, Timo Taskinen Jyväskylän yliopisto ESTE
- Tutkimuspäällikkö Seliina Päällysaho, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
- Kehittämispäällikkö Minna Liikala, Terveystieteiden tutkimuskeskus
- Yliääkäri Ari Lindqvist, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ESTE
- Tutkimuksen tietoasiantuntija Yrjö Lappalainen, Tampereen teknillinen yliopisto
- Palvelupäällikkö Anne Sunikka, Aalto-yliopisto
- Johtaja Marja Kylämä, Suomen Akatemia
- Ennakointipäällikkö Soile Ollila, Innovaatorahoituskeskus Business Finland
- Tiedejohtaja Kalle Korhonen, Koneen Säätiö ESTE
- Tietojärjestelmäasiantuntija Jyrki Ilva, Kansalliskirjasto
- Suunnittelupäällikkö Janne Pölönen, Tieteellisten seurain valtuuskunta
- Kehittämispäällikkö Ari Leppälähti, Tilastokeskus
- Kehityspäällikkö Hanna-Mari Puuska (sihteeri), CSC - Tieteen tietotekniikan keskus

Vierailijat:

- Johtava tiedeasiantuntija Otto Auranen, Suomen Akatemia (klo 12:35 alkaen)
- Johtava tiedeasiantuntija Laura Taajamaa, Suomen Akatemia (klo 12:35 alkaen)
- Projektipäällikkö Tiina Strengell, CSC - Tieteen tietotekniikan keskus

Asialista

1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12 ja hyväksyttiin työjärjestys.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja [Liite 1](#)

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Tilannekatsaus

a. Ajankohtaiset asiat (Hanna-Mari Puuska ja Tiina Strengell) [Liite 2a](#)

Tutkijan tiedot –työryhmän tilannekatsaus

- Miten ORCID-julkaisujen kanssa toimitaan? Tietosisältö suppeampi ja luokitukset erilaiset kuin VIRTJA-julkaisuissa. Toistaiseksi on ajateltu, että ORCID-julkaisut tulevat ainoastaan tutkijan profiiliin, eivät portaalin julkaisulistaukseen, jossa vain ”Suomessa tuotetut julkaisut”. Ehdotettiin ORCID- julkaisutietojen rikastamista esim. ulkoisilla lähteillä.
- Ryhmässä keskusteltu mm. tuotetuista menetelmistä ja tutkijoiden opetusansioista – miten suhtautuu tutkimusaktiiviteetteihin ja tutkimusaineistoihin?
- Vastaavatko tutkijan tiedoissa tieteenala ja koulutus Tilastokeskuksen koodistoja? Tieteenaloissa käytössä on TK:n luokitus. Koulutuksissa tutkinnon nimi sen sijaan saattaa olla vapaateksti. Esim. TAU ja Aalto käyttäneet Tilastokeskuksen koulutusluokitusta, mutta se ei aina täsmää todellisuuden kanssa ja siitä tullut palautetta. TK:n tutkintorekisteri pohjautuu koulutusluokitukseen, ja se on keskeinen lähde Suomen koulutustason mittaamisessa. Yliopistojen HR-järjestelmät merkittävä lähde TK:n tutkintorekisterille ulkomailta suoritettujen tutkintojen osalta.

Yliopistot selvittävät HR:n ja Tilastokeskuksen (Mika Witting) kanssa miten TK:n koulutusluokitusta pystyttäisiin järkevästi käyttämään HR- ja CRIS-järjestelmissä.

- Onko tiedot tosiaan mahdollista siirtää organisaatioista tutkimustietovarantoon erillislain perusteella? Onko tällöin GDPR:n mukaista? Tietojen käyttöön tarvitaan käsittelyperuste, joista yksi peruste on laki. Erillislailla ei kumota tietosuojalakea, vaan sitä voidaan käyttää tietosuojalaissa mainittuna lakisääteisenä käsittelyperusteena. HE tulee eduskunnan käsiteltäväksi, ja siellä pohditaan, onko laki tarpeen. Keskeinen peruste on, että järkevin tapa tehdä näin.
- Infrojen liittäminen tutkijaan – millä perusteella? Pitää vielä miettiä, millä kriteerillä. Infrojen, julkaisujen ja hankkeiden välisiä kytkentöjä tehdään sen sijaan CRIS:eissä tai rahoittajan järjestelmissä, ei tutkimustietovarannossa.

Infrastruktuuritietojen keruu

- Akatemian FIRI-päätökset tehty tammikuussa 2020, kaikki eivät ole antaneet lupaa julkaista rahoituspäätöksiä. Akatemia selvittää, miten FIRI:n tiedot saadaan tutkimustietovarantoon (sekä rahoituspäätökset että infrojen kuvailutiedot).
- Miten käytännössä edetään esim. amk:ien tietojen syötön kanssa? Etäkokous infratietojen keruusta ja lomakkeesta tutkimusorganisaatioille helmikuun alussa – siellä käydään läpi käytännön eteneminen.

Tapahtumia

- Kannatettiin webinaarisarjan järjestämistä tutkimustietovarannon tiedontuottajille 3/2020, 9/2020, 12/2020.

APC-maksutiedot

- Maksupäivä tarvitaan tietona, mutta tällä hetkellä esim. Puressa ei ole sille kenttää (julkaisupäivä on). Selvitetään, onko oltava pakollinen tieto Virrassa.

Tutkimusaineistojen tietojen siirtäminen METAXin kautta tutkimustietovarantoon

- FIPure-ryhmässä keskusteltu, että kaikki Pure-yliopistot ovat halukkaita liittymään mukaan Metax-tiedonsiirtoon (kuten Aalto nyt).

b. Helsinki Initiative - HI! (Janne Pölönen) [Liite 2b](#)

HI! on huhtikuussa 2019 käynnistynyt monikielisen tiedeviestinnän edistämiseksi tehty aloite, jossa on useita kansallisia ja eurooppalaisia organisaatioita mukana.

Vastaavia ovat esim. vastuullisen metriikan julistus, avoimen tieteen edistäminen – myös Suomessa kansallisia rahoittajia kiinnostavaa (erityisesti Akatemia).

4. Tutkimustietovarannon portaali (Tiina Strengell) [Liite 3](#)

Portaalin nimi

- Esiteltiin kaksi vaihtoehtoa nimelle, joista jälkimmäistä kannatettiin yksimielisesti.
- Onko harkittu pelkästään research.fi:tä? Todettiin, että suomenkielinen nimi täytyy olla, mm. Helsinki Initiativen hengessä.
- ”Tiede” voi olla liikaa perustutkimukseen viittaavaa. Tutkimus olisi hyvä olla mukana nimessä.

Portaalin sisältö

- Etusivu ja yleiset osiot
 - Miten rahoitushaut näkyvät portaalissa? Ei ole vielä suunniteltu. Pitäisi ottaa huomioon 1. versiossa, jotta ei tarvitse suunnitella uudelleen.
 - Kirjoitetaan auki päättelysäännöt, joilla haku toimii
 - Ei saisi olla liian monimutkainen, vaan käsitteet normaalikäyttäjälle ymmärrettäviä.
 - Onko laajennettavissa eurooppalaiseksi portaaliksi? Kyllä mahdollisesti laajennettavissa, riippuu datasta.
- Julkaisut

- Pitäisi olla mahdollisuus filtteröidä myös avoimen saatavuuden eri muotojen mukaan (kustantajan versio, hybridi, rinnakkaistallennus). Ovat eri kentässä Virrassa, voi olla useita vaihtoehtoja.
- Tarkennettu haku voisi olla hyödyllinen.
- Toteutetaanko "tulosten vienti exceliin", jossa pääsisi tutkimaan aineistoa? Dataa ei vielä avata, vaan odotetaan erillislain voimaantuloa. Sen jälkeen toteutetaan avoin rajapinta sekä latausmahdollisuus esim. exceliin.
- Julkaisujen järjestys toteutetaan seuraavasti:
 - alkunäkymässä: a) vuosi tuoreimmasta vanhimpaan, b) satunnaisjärjestys
 - hakutuloksissa a) vuosi tuoreimmasta vanhimpaan, b) julkaisun nimi aakkosjärjestyksessä
- Tekijöiden määrä – voisiko lisätä rajauksiin?
- Julkaisukanavien listaus mm. yliopistoittain?
 - Mahdollinen jatkokehityskohde, ei ehdi vielä tähän versioon
- Katsotaan julkaisunäkymä tarkemmin läpi vielä erillisessä tapaamisessa Kansalliskirjaston ja JUFOn kanssa.
- Rahoituspäätökset
 - Teema-ala, mikä luokitus? Käytössä jokaisen rahoittajan oma luokitus. Pitäisikö olla suluissa rahoittaja, johon liittyy? Kokeillaan, miltä näyttää. Kohdistuuko haku myös teema-alaan? Kyllä.
 - Ovatko rakennerahastot mukana? Ei ole edennyt, kysytään uudestaan.
- Organisaatiot:
 - Voisi olla graafisempi, enemmän tietoa.
 - Tilastotiedot päivittyvät automaattisesti vuosittain – voisi olla kattavammin.
 - Historiaulottuvuus, muuttuvat organisaatiot? Aiemmin sovittu, että näytetään nykyinen organisaatio, ja historia (yhdistymiset tms.) on mukana organisaation kuvailutiedoissa
 - Mikä on tutkimuslaitos? Tutkimustietovarannossa kriteerinä on, että toimitetaan dataa (jaetaan valtion tutkimuslaitoksiin ja muihin tiedelaitoksiin) tutkimustietovarantoon.
 - Voiko kuka tahansa liittyä? Nykykäytäntönä julkaisutietojen ja rahoituspäätösten osalta on, että organisaatio tekee sopimuksen OKM:n kanssa.
- Tieteen tila
 - Tuleeko linkit Vipuseen ja Tilastokeskukseen? Kyllä.

5. Tieteen tila -analyysit tutkimustietovarannossa (Otto Auranen & Laura Taajamaa, Suomen Akatemia) [Liite 4](#)

Akatemia siirtymässä jakuvaan Tieteen tila –tuotantoon, ja Tieteen tila -työn tuloksia julkaistaan muun muassa tutkimustietovarannon portaalissa.

- Kommentti: Tilastokeskuksen ajankäyttötilastoihin perustuva laskentatapa muuttui, ja siihen liittyy tohtorien sijoittumista kuvaavassa tilastossa anomalia 2010-2011 – ei siis todellinen.
- Tohtorien sijoittumisesta tutkimustyövuosia luotettavampi tilasto olisi tieteen ja teknologian voimavarat -tilasto (kuinka paljon tohtoreita eri sektoreilla töissä). Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä saatavilla myös mm. tietoa, kuinka paljon työikäisiä tohtoreita tällä hetkellä. Tohtoreiden kokonaismäärän voisi myös esittää, sillä on kasvanut.
- Tieteen tila -osion värivalinnoissa otettava huomioon saavutettavuus yms.
- Kun tietoa yksinkertaistetaan, miten laitetaan ymmärrettävästi tiedon käytön rajoitukset?
- Julkaisutoiminnan tilastot tehty nyt WoS-pohjalta. Lisäksi amk:ien osalta julkaisutoimintaa tarkastellaan kansallisen julkaisutiedonkeruun aineistoilla. Avoimen tieteen, monikielisuuden ja JUFO-tasojen seuranta? Kattava monitorointi onnistuu vain kansallisilla aineistoilla (vastuullisen tieteen elementit mukaan). Ei ehdi vielä 1. versioon, mutta voidaan ottaa huomioon jatkossa.

6. Muut asiat

- Portaali avoimeen testaukseen huhtikuussa

7. Seuraava kokous 2.4.2020

8. Kokouksen päättäminen